

Ο Ήλιος της Αναρχίας ανέτειλε - Η υπόθεση Λιόππετα

☰ Κατηγορία: "Ο Ήλιος της Αναρχίας ανέτειλε - Για μια ιστορία του αναρχικού κινήματος στον 'ελλαδικό' χώρο"

✎ Γράφτηκε από τον/την Δημήτρης Τρωαδίτης



ΕΠΙΤΑ ΠΡΟΣΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ — ΤΕΧΝΑΙ — ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΤΟΣ Α'

Πάτρας τῆ 8 Φεβρουαρίου 1898

Αριθ. 35

ΕΥΝΑΡΜΟΝΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΜΕΤΕΠΕΡΑΙΩΣΕΩΣ

ΕΥΝΑΡΜΟΝΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Εν Ελλάδι

ΟΔΟΣ ΚΟΔΟΚΟΤΡΩΝΗ

Εν τῷ Πρωτοερικῷ

Ετήσιος δο. 2. — Εξέλιγνος δο. 1

Μεταδίδεται ἐκ τῆς Κεραίας καὶ Καναλαῖς, Σουλίου, Ἀγίου Κωνσταντίνου

Τῆς 3. — Εξέλιγνος 2

ΑΝΑΡΧΙΑ

Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην. Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην. Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην.

Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην. Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην.

Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην. Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην.

ΟΡΕΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην. Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην.

Ο ΓΑΜΟΣ

ΕΝ Τῆ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

(Συντομία καὶ τέλος)

Τὸ εἶπόμεν ἦν: Αἱ ἐλευθεραὶ μοναρχικαὶ ἀνάγκαι ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην. Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην.

Τὸ εἶπόμεν ἦν: Αἱ ἐλευθεραὶ μοναρχικαὶ ἀνάγκαι ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην. Ἡ ἀναρχία ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἐν φανερῶς νόμον καὶ ἄκρως ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην.

κατ' ἴδιον καὶ χεῖρα μοιῦντας, ὡς ἠθροιστὸν ἀπὸ τῆς οὐρανίας ἐν τῇ ὁδῷ, ἐν τῇ οἰκίᾳ, παντοῦ, τέλος, ὅπου εὐρεθῶσιν: οὐτε νέγκαι καὶ νέας πάσαντας ἐκ σατερήσας, κατεργασμένους ὑπὸ λαγῶν στοχαστῶν, με στίβου ἀφίλων καὶ ἀσχυραλῶν: οὐτε νεγροματῆς γυρομάσας ἀποβαλοῦσας ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ παντός ἀνδρός πάσαν αἰῶν καὶ πάντα εὐχρηματῶν καὶ κόσμιον τῶσιν.

Βεβαίως, δὲ ταῦτα θὰ ἐκλειψῶσι καὶ ἀπάσαι αἱ λοιπαὶ ἀσθένειαι αἱ κατατρώγουσαι νῦν τὴν ἀτυχετὴν ἀνθρωπότητα καὶ πρὸ πάντων τὴν δυστυχὴ νεότητα: διὸ τίς ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεως των, ὅταν τὰ ἀτμα θὰ δύνανται ἀνεκκαλυμάντων καὶ ἐμποδίων, νὰ ἐκπληρῶσιν ἐλευθερῶς τὰς φυσικὰς ἐπιτάκτικας ἀνάγκαις.

Ἡ Οἰκογένεια θὰ καταστραφῇ: Βεβαίως, ἐν Κοινωνίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ πάντα θὰ μεταμορφωθῶσι καὶ ἡ Οἰκογένεια δὲν θὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν τῆς. Οἰκογένεια, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπικρατεῖ τὸ ψεύδος, ἡ ὑπακοισία καὶ ἡ τῶν συζύγων ἀπάτη, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐμφανέσεται ἡ γρόνια μετεβῶτων ἀποτελοῦντων αὐτὴν ἀτόμων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐγκλείσονται αἱ μεγαλύτεραι πικραὶ καὶ δοκιμασίαι, ἔνεκα τῶν ἐπικρατούντων οἰκονομικῶν ὁρῶν οἰκογένεια, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ πατήρ — μὴ εὐπορῶν — δὲν ἀγαπᾷ τὰ τέκνα του, θεωρῶν ταῦτα ἄχθος: ἐν τῇ ὁποίᾳ τὰ τέκνα μισοῦν τοὺς γονεῖς, ὅταν οὗτοι δὲν παρασκευάσωσιν εἰς ταῦτα περιουσίαν: ἐν τῇ ὁποίᾳ οἱ ἀδελφοί, ἔνεκα συμφεροντολογικῶν λόγων μισοῦσιν ἀπόντας ἀλλήλους, καταλλήγοντες, οὐχὶ σπῆλαι, μέχρι τοῦ σημείου νὰ φονεύσῃ ὁ εἶς τὸν ἄλλον: ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ ἀνυπόμομος νὰ κληρονομήσῃ ὑπὲρ φονεύει τὸν βραδύοντα νὰπέλθῃ τοῦ βίου γέροντα πατέρα οἰκογένεια, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ μήτηρ ἀναγκάζεται νὰ πωλήσῃ τὰς σάρκαστας διὰ νὰ θρέψῃ τὰ μικρὰ ἢ ἀσθενῆ τέκνα τῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ θυγάτηρ, μὴ εὐλοκῶσα ἐργασίαν, ἀναγκάζεται

Στις αρχές Μαΐου 1899, η εφημερίδα «Νεολόγος» της Πάτρας άρχισε να πληροφορεῖ τους αναγνώστες για ὅ,τι εἶχε σχέση με μια σειρά κλοπῶν καὶ ληστειῶν, αρχῆς γενομένης ἀπὸ τὴν κλοπὴ σε βάρος κάποιου Παπαανδροπούλου. Να ἐπισημανθεῖ ὅτι ἰδιαίτερα ἡ εφημερίδα αὐτὴ ἦταν ἀρκετὰ σκανδαλοθηρικὴ για τὰ μέτρα τῆς ἐποχῆς, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε ἔκδοσή της που να μὴ δημοσιεύταν με κάθε λεπτομέρεια ὁποιοδήποτε γεγονός κλοπῆς, ληστείας καὶ παρόμοιων πράξεων.

Άρχισαν οι συλλήψεις και ανακρίσεις για την υπόθεση και ο «Νεολόγος» έδωσε μεγάλη δημοσιότητα σ' αυτές. Συνελήφθησαν διάφορα άτομα, ενώ άλλοι κλήθηκαν να καταθέσουν. Δηλώσεις έκανε και ο τότε πρωθυπουργός Θεοτόκης. Ανάμεσα στους συλληφθέντες ήταν και ο Κ. Τσιρκικός (ή Δημητρώπουλος ή Κωστάλας ή Αϊβαλιώτης), από τον οποίο άρχισε να ξετυλίγεται ένα κουβάρι που οδήγησε σε αποκαλύψεις και συλλήψεις.

Ο Κ. Τσιρκικός αποδείχθηκε αρχηγός πολυμελούς συμμορίας κλεπτών με πολύπλευρή δράση, όχι μόνο στην Πάτρα, αλλά και σε άλλες πόλεις της χώρας. Αρχικά, ανάμεσα στους διάφορους υπόπτους και συλληφθέντες τα ονόματα των οποίων παρήλασαν από την αστυνομία ήταν και αυτό του αναρχικού Αριστείδη Αγαλλόπουλου, ράφτη στο επάγγελμα, ο οποίος ήταν από την Κωνσταντινούπολη. Ο Αριστ. Αγαλλόπουλος ήταν ανταποκριτής της εφημερίδας «Σοσιαλιστής» του Σ. Καλλέργη και, αργότερα, ήταν ανάμεσα στους δέκα εκείνους αναρχικούς που έστειλαν επιστολή στο Νέον Φως (τεύχος 17, 31 Ιανουαρίου 1899) εναντίον των εκλογών. Αλλά, από πλευράς αναρχικών, το όνομα που ήταν πρώτο στη σειρά των υπόπτων ήταν του Νικολάου Λιόππετα, ο οποίος συμμετείχε στην εν λόγω συμμορία και ήταν αυτός από τον οποίο άρχισε να ξετυλίγεται το «κουβάρι» της όλης υπόθεσης. Ο Νικόλαος Λιόππετας, ξυλουργός στο επάγγελμα, συνυπόγραψε επίσης την αντιεκλογική επιστολή που εστάλη στο Νέον Φως και παρατίθεται στο επόμενο κεφάλαιο.

Η σύλληψη και αποκάλυψη του ονόματος του Ν. Λιόππετα ως συμμετέχοντος στη συμμορία προκάλεσε μεγάλη εντύπωση στην κοινωνία και στους αναρχικούς και σοσιαλιστικούς κύκλους της Πάτρας, γιατί από πολλούς θεωρούνταν παράδειγμα κοινωνικού αγωνιστή:

Ως σοσιαλιστής ήτο επιθετικώτατος εις τας συζητήσεις, δεικνύμενος βαθύς γνώστης και λίαν μελετημένος των αρχών τούτων, απομνημονεύων ενίοτε ολόκληρους περικοπές εκ στήθους εκ των κοινωνιστικών συγγραμμάτων και αναφέρων πλείστα ονόματα επιφανών Ευρωπαϊών σοσιαλιστών. Οσάκις δε μεταξύ των συζητητών του αντελαμβάνετο τινας μη εννοούντας ή μη στέργοντας ν' ασπασθώσι τας αρχάς, ας ανέπτυσσεν, εδυσφόρει εις άκρον και τους ήλεγχεν, ότι δεν εννοούσι τον προορισμόν των και ότι είνε προωρισμένοι εκ της οκνηρίας και αβελτηρίας των να μιν ανακύψωσι ποτέ εκ της κακοδαιμονίας και αθλιότητος.

Ακόμα και η εφημερίδα «Νεολόγος» γράφει:

Έπασχεν ου μόνον υπέρ των δυστυχών, αλλ' ο νους αυτού εξετείετο και πέραν έτι, περιλαμβάνων εν συνόλω την ανθρωπότητα εν γένει.

Στην κατοχή του Λιόππετα βρέθηκε ογκώδες σημειωματάριο στο οποίο περιγράφονταν λεπτομερώς τα σχετικά με όλες σχεδόν τις κλοπές και τα μέλη της συμμορίας καθώς και διάφορα κλοπιμαία, κυρίως τιμαλφή. Από σχετική έρευνα φαίνεται ότι ο Λιόππετας είχε αγανακτήσει από το παρατεταμένο κυνηγητό των αναρχικών από το κράτος. Ήταν εργάτης ξυλουργός, με τέσσερα μικρά παιδιά και δεν άντεξε άλλο έναν αγώνα στον οποίο ακόμα και η διακίνηση ιδεών ήταν παράνομη. Μετά το δεύτερο κύμα καταστολής (αρχές του 1898), αποφάσισε να συνδεθεί με τη συμμορία του Κωστάλα, να κοιτάξει περισσότερο τον εαυτό του, και να αρχίσει να παίρνει πίσω από σπίνια πλουσιών αυτά που του έκλεβαν από την εργασία του. Η έκπληξη από την τοπική κοινωνία ήταν μεγάλη. Στις 19 Μαΐου 1899, η εφημερίδα Νεολόγος γράφει χαρακτηριστικά ότι

... παρά των πολλών εθεωρείτο η σύλληψίς του, αδικαιολόγητος, καθόσον ούτος διεκρίνετο επί τιμιότητι ως εργάτης και επί χαρακτήρι, ως άτομον, απολαύων ένεκα τούτου υπολήψεως μεταξύ των γνωστών του.

Μόλις συνελήφθη, ο Λιόππετας αποπειράθηκε να αυτοκτονήσει πίνοντας αρσενικό και μεταφέρθηκε φρουρούμενος στο νοσοκομείο. Είπε ότι μετάνιωσε και θα τα έλεγε όλα, κάτι που έκανε. Στην ανάκρισή του, είπε ότι η συμμορία ήταν οργανωμένη με διακλαδώσεις σε Αθήνα, Πειραιά, Σύρο, Μεσολόγγι, Πύργο, Κόρινθο και αλλού, στο δε εξωτερικό σε Κωνσταντινούπολη, Σμύρνη και αλλού.

Στο μεταξύ, ο Α. Αγαλλόπουλος απορεί γιατί τον κατηγορούν:

Διατί με κατηγορούν, δεν δύναμαι ακόμη να εννοήσω. Εν τη ανακρίσει ηρωτήθη αν γνωρίζω τον Κωστάλαν· είπον και είνε αληθές ότι κάπου τον εγνωρίσα, αλλ' ουδέποτε έσχον συναναστροφήν, ούτε έφαγα, ούτε συνεζήτησα, ούτε καφέ μετ' αυτού επήρα ποτέ. Εξ αρχής μοι έκαμε κακήν εντύπωσιν ο άνθρωπος αυτός και τον απέφευγον πάντοτε. Τα περί της εν Αιγίω κλοπής άτινα αναγιγνώσκω εν ταις εφημερίσιν ότι ενέχομαι είνε όλως ανυπόστατα, ούτε έχω καν ιδέαν τινά περί αυτής.

Υπήρξα σοσιαλιστής και πρεσβεύω ακόμη τας κοινωνιστικάς αρχάς, αλλ' ούτε κλέπτης ούτε κακούργος είμαι· ό,τι είπον υπέρ των αρχών τούτων, το είπον δημοσία και εν πλήρει πεποιθήσει, ότι είνε σύστημα προοδευτικόν και σωτήριο δια την ανθρωπότητα. Έπεται λοιπόν εκ τούτου, ερωτώ, ότι πρέπει να καλούμαι υπό της δικαιοσύνης και να προφυλακίζωμαι δια ... ό,τι γίνεται, δια κάθε ψύλλου πήδημα; Υψώσατε παρακαλώ φωνήν, διότι υποφέρω διπλώς· υποφέρω ηθικώς και υλικώς.

Σκέπτομαι δε και θα κάμω αύριον αίτησιν προς τον κ. Εισαγγελέα ίνα μοι χορηγήση τα έξοδα τουλάχιστον της διατροφής μου ή δ' άλλως θ' αυτοκτονήσω.

Τελικά, σύμφωνα με το σχετικό Βούλευμα παραπέμφθηκαν σε δίκη οκτώ άτομα μεταξύ αυτών και οι Ν. Λιόππετας και Α. Αγαλλόπουλος, αν και από το ίδιο Βούλευμα προκύπτει ότι ο Αγαλλόπουλος δεν συμμετείχε στη συμμορία, απλώς ήταν φίλος μερικών μελών της στα οποία προσέφερε προστασία και άσυλο από την καταδίωξη από την αστυνομία:

...τον δε Αριστείδην Αγαλλόπουλον, ότι συνεννοηθείς προηγουμένως μετά των άνω αυτουργών περί βοήθειάς ην ήθελε παρέξει εις αυτούς μετά την άνω κλοπήν, εχορήγησε την τριαύτην βοήθειαν αποκρύψας αυτούς από τας ερεύνας της αρχής και παρεμβάς προς συμβιβασμόν και ειρηνικήν μεταξύ των δραστών διανομήν των κλοπιμαίων.

Αλλά, στο μεταξύ, ο Ν. Λιόππετας, πέθανε στη φυλακή, χωρίς να γνωρίζουμε τις συνθήκες του θανάτου του. Γράφει ο Νεολόγος (7 Δεκεμβρίου 1899) αρκετά ειρωνικά:

Ο Λιόππετας υπήρξε μαθητής μετά του Μάτσαλη Σχολής ψευδοκοινωνιστικής και κατέληξαν ο μεν Μάτσαλης εις την δολοφονίαν, ο Λιόππετας εις τας διαρρήξεις των χρηματοκιβωτίων. Και ο Λιόππετας απειπειράθη αυτοκτονίαν, ως ο Μάτσαλης, αλλ' απέτυχε.

Πιστεύομεν ότι οι κοσμήσαντες τον τάφον του Μάτσαλη δια στεφάνων και δι' άνθων ευόσμων, θα κατακοσμήσουν και του Λιόππετα το μνήμα, του άλλου τούτου προσφιλοῦς μαθητού. Δεν λέγομεν ότι το τοιοῦτον ενέχει πολλήν σημασίαν, καλόν είναι όμως η Αστυνομία να παρακολουθήση τα διαβήματα εκείνων, οίτινες έχουν τόσον τρυφερόν αίσθημα προς τοιαύτας υπάρξεις χάριν ψυχολογικών μελετών.

Τη στιγμή αυτή απέδρασε από τις φυλακές ο Κωστάλας, ενώ συνελήφθη εκ νέου ο Αγαλλόπουλος (που είχε αφεθεί ελεύθερος και απαλλαγεί με βούλευμα), επειδή (σύμφωνα με τον Τύπο) ήταν ο τελευταίος άνθρωπος με τον οποίο είχε θεαθεί ο δραπέτης στη φυλακή κατά το επισκεπτήριο. Από εκεί και πέρα, δεν υπάρχουν κάποια άλλα στοιχεία για να δούμε πώς συνεχίστηκε η όλη υπόθεση. Εκείνο, όμως, που είμαστε σε θέση να πούμε είναι ότι η συμμετοχή του Λιόππετα στη συμμορία και η βοήθεια που προσέφερε ο Αγαλλόπουλος χρησιμοποιήθηκαν από το κράτος και τους δικτυκούς μηχανισμούς για να δυσφημίσουν τις σοσιαλιστικές και αναρχικές ιδέες. Ωστόσο, δεν βλέπουμε από τα στοιχεία που έχουμε να εγκαινιάστηκε μια νέα μαζική καταστολή σε βάρος της ήδη αδύνατης αναρχικής ομάδας της Πάτρας.

***Από το Τρίτο Κεφάλαιο με τίτλο "Η 'Επί τα Πρόσω' της Πάτρας" του βιβλίου "Ο Ήλιος της Αναρχίας ανέτειλε - Για μια ιστορία του αναρχικού κινήματος στον 'ελλαδικό' χώρο", εκδόσεις Κουρσάλ, Ιούνης 2017.**

Συνεχίζεται

Ελλάδα αναρχική ιστορία αναρχικό κίνημα Πάτρα